

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

7 mai 1997*

**Procedură penală
împotriva
lui Jacques Pistre și alora**

Cauzele conexe C-321/94, C-322/94, C-323/94 și C-324/94

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Cour de Cassation française
(Franța)]

„Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare – Articolele 30 și 36 din Tratatul CE – Legislație națională privind utilizarea denumirii «munte» pentru produsele agricole și alimentare”

În cauzele conexe C-321/94, C-322/94, C-323/94 și C-324/94,

având ca obiect cereri adresate Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Cour de Cassation française, de pronunțare, în procesele penale pendinte în fața acestei instanțe împotriva lui

Jacques Pistre (C-321/94),

Michèle Barthes (C-322/94),

Yves Milhau (C-323/94) și

Didier Oberti (C-324/94)

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 2 din Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului din 14 iulie 1992 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare (JO L 208, p. 1) și a articolelor 30 și 36 din Tratatul CE,

CURTEA (Camera a cincea)

compusă din domnii J. C. Moitinho de Almeida, președinte de cameră, C. Gulmann (raportor), D. A. O. Edward, J.-P. Puissechet și M. Wathelet, judecători,

avocat general: domnul F. G. Jacobs,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru doamna Barthes, precum și pentru domnii Pistre, Milhau și Oberti, de către Véronique Jeannin, avocat în Baroul din Paris,

*Limba de procedură: franceza.

– pentru guvernul francez, de doamna Edwige Belliard, director adjunct în Direcția Juridică a Ministerului Afacerilor Externe și de domnul Philippe Martinet, secretar al Afacerilor Externe în aceeași direcție, în calitate de agenți,

– pentru guvernul elen, de domnul Fokion Georgakopoulos, consilier juridic adjunct în cadrul Consiliului Juridic al Statului, precum și de doamnele Christina Sitara, reprezentant juridic în cadrul Consiliului Juridic al Statului și Sofia Chala, colaborator științific specializat în cadrul Serviciului special de contencios comunitar din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agenți,

– pentru guvernul italian, de către profesorul Umberto Leanza, șef al Serviciului de contencios diplomatic din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent, asistat de domnul Ivo Braguglia, Avvocato dello Stato,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii José Luis Iglesias Buhigues, consilier juridic și Jean-François Pasquier, funcționar național detașat în Serviciul juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale doamnei Barthes, precum și ale domnilor Pistre, Milhau și Oberti, ale guvernului francez, ale guvernului elen și ale Comisiei, în ședința din 13 iunie 1996,

după ascultarea concluziilor avocatului general, în ședința din 24 octombrie 1996,

pronunță prezenta

Hotărâre

1. Prin Hotărârile din 3 octombrie 1994, primite la Curte la 9 decembrie 1994, Cour de Cassation française a adresat Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 2 din Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului din 14 iulie 1992 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare (JO L 208, p. 1) și a articolelor 30 și 36 din Tratatul CE.
2. Această întrebare a fost adresată în cadrul unor procese penale împotriva doamnei Michèle Barthes și a domnilor Jacques Pistre, Yves Milhau și Didier Oberti (denumiți în continuare „inculpații”), în care aceștia era acuzați de utilizarea unor etichete de natură să inducă în eroare consumatorii cu privire la calitatea sau proveniența produselor.
3. Inculpații sunt resortisanți francezi, manageri ai unor societăți cu sediul în Lacaune, în departamentul Tarn din Franța, care fabrică și comercializează produse conservate prin sărare. Aceștia au fost urmăriți penal pentru comercializarea, în 1991, sub o etichetă pe care erau menționate denumirile „munte” (montagne) sau „Monts de Lacaune” a unor produse din carne conservată, deși nu primiseră pentru acestea autorizația de a utiliza mențiunile specifice zonelor de munte, autorizație impusă prin articolul 34 din Legea nr. 85-30 din 9 ianuarie 1985 [JORF (Jurnalul Oficial al Republicii Franceze) din 10 ianuarie 1985, p. 320, denumită în continuare „Legea nr. 85-30”] și prin Decretul nr. 88-194 din 26 februarie 1988 (JORF din 27 februarie 1988, p. 2747, denumit în continuare „Decretul nr. 88-194”).

4. Prin Hotărârile din 26 mai 1992, Tribunal de Police din Castres i-a achitat pe inculpați, motivând că reglementarea privind indicația de proveniență „munte” contravenea principiului liberei circulații a mărfurilor, prevăzut de Tratatul CEE, devenit Tratatul CE și că aceasta nu putea fi aplicată nici producătorilor naționali, datorită unui risc de discriminare inversă.
5. În urma apelului introdus de Ministère Public (Ministerul Public), Cour d'Appel (Curtea de Apel) din Toulouse a casat hotărârile Tribunal de Police din Castres și i-a declarat pe inculpați vinovați. Aceștia au fost condamnați la plata unor amenzi diferite. Cour d'Appel din Toulouse a considerat că dispozițiile în cauză, care rezervau utilizarea indicației de proveniență „munte” anumitor produse naționale și vizau să asigure protejarea intereselor producătorilor împotriva concurenței nelocale, precum și împotriva indicațiilor care puteau induce în eroare, nu erau de natură să împiedice importurile, în pofida diferențelor de tratament generate de aceste dispoziții între produsele naționale și produsele importate.
6. Inculpații au formulat recurs împotriva acestor hotărâri. În fața Cour de Cassation, au susținut, în special, că dispozițiile în cauză, având în vedere că acestea condiționează punerea în vânzare a unui produs de o autorizare administrativă prealabilă, constituie măsuri care au un efect echivalent unor restricții cantitative asupra comerțului între statele membre, care contravin articolelor 30 și 36 din tratat.
7. În deciziile sale de trimitere, Cour de Cassation observă, pe de o parte, că dispozițiile pertinente ale Legii nr. 85-30 și ale Decretului nr. 88-194 prevăd că delimitarea zonelor de munte include zonele montane, zonele care prezintă un anumit grad de înclinare și zonele din departamentele de peste mări situate la o altitudine de peste 100 de metri și că presupun derogări importante de la obligația de localizare a procesului de producție, permițând, în special, ca materia primă care intră în alcătuirea produsului să provină din afara zonei geografice respective sau ca produsul să nu fie fabricat în totalitate în acea zonă.
8. Pe de altă parte, Cour de Cassation face trimitere la Regulamentul nr. 2081/92 și observă că această reglementare, intrată în vigoare la 26 iulie 1993, limitează protejarea indicațiilor de proveniență la produsele originare dintr-o regiune delimitată, care posedă o anumită calitate sau o altă caracteristică ce poate fi atribuită originii geografice respective și care sunt produse în regiunea în cauză și organizează o procedură specială de autorizare comunitară a denumirilor existente.
9. Considerând că, prin urmare, se pune problema compatibilității Legii nr. 85-30 și a Decretului nr. 88-194 cu dispozițiile, aparent mai restrictive, ale Regulamentului nr. 2081/92, Cour de Cassation a hotărât să suspende judecata și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile coroborate ale articolelor 30 și 36 din Tratatul CE și articolul 2 din Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului din 14 iulie 1992 se opun sau nu aplicării unei legislații naționale precum cea reprezentată de Legea nr. 85-30 din 9 ianuarie 1985 și de Decretul de transpunere a acesteia nr. 88-194 din 26 februarie 1988?”
10. Pentru a răspunde la întrebarea instanței de trimitere, este necesar, mai întâi, după amintirea dispozițiilor principale ale reglementării naționale în cauză, să se ia în considerare problema interpretării Regulamentului nr. 2081/92, care, deși a intrat în

vigoare după ce au avut loc faptele care se află la originea acțiunii principale, ar putea să aducă atingere rezultatului acesteia, datorită aplicării principiului de drept francez al retroactivității legii penale mai favorabile. Dacă, în urma acestei prime examinări, se dovedește că Regulamentul nr. 2081/92 nu se opune aplicării unei reglementări naționale precum cea în cauză în acțiunile principale, trebuie să se verifice dacă acest lucru este valabil și pentru articolele 30 și 36 din tratat.

Reglementarea națională în cauză

11. Conform articolului 1 din Legea nr. 85-30, „[m]untele reprezintă o entitate geografică, economică și socială, al cărui relief, climat, patrimoniu natural și cultural necesită definirea și punerea în aplicare a unei politici specifice de dezvoltare, amenajare și protecție...”. Legea prevede diverse măsuri în această privință, inclusiv stabilirea unei protecții a denumirii „munte”.

12. Articolele 3 și 4 din Legea nr. 85-30 delimitează zonele de munte. Astfel, articolul 3 prevede:

„Zonele de munte se caracterizează prin dezavantaje semnificative, care generează condiții de viață mai dificile și limitează exercitarea anumitor activități economice. Acestea cuprind, în metropolă, localitățile sau părți din localități caracterizate printr-o limitare considerabilă a posibilităților de utilizare a terenurilor și o creștere considerabilă a costurilor de lucru, datorită:

- (1) Fie existenței, având în vedere altitudinea, a unor condiții climatice foarte dificile care au ca rezultat o perioadă de vegetație scurtată considerabil;
- (2) Fie prezenței, la o altitudine mai joasă, în cea mai mare parte a teritoriului, a unor pante foarte înclinate, care fac imposibilă mecanizarea sau necesită utilizarea unui echipament special foarte costisitor;
- (3) Fie unei combinații între acești doi factori, atunci când importanța dezavantajului care rezultă din fiecare factor în parte este mai puțin accentuată; în acest caz, dezavantajul care rezultă din această combinație trebuie să fie echivalent cu cel care decurge din situațiile prevăzute la punctele 1 și 2 menționate anterior.

Fiecare zonă este definită prin ordin interministerial.”

13. Articolul 4 definește zonele de munte din departamentele de peste mări.

14. Articolul 34 din Secțiunea IV a Titlului III din lege, care se referă la dezvoltarea produselor agricole și alimentare de calitate, prevede, în versiunea aplicabilă perioadei în care au avut loc faptele:

„Indicația de proveniență „munte” și referințele geografice specifice zonelor de munte în sensul prezentei legi, precum numele unui masiv, al unui vârf, al unei văi, al unei localități sau al unui departament, sunt protejate. Această indicație de proveniență și referințele pot fi utilizate, pentru toate produsele plasate pe piață, doar în condițiile stabilite printr-un decret adoptat în urma consultării Conseil d'État și după obținerea avizului organismelor profesionale reprezentative în materie de certificare a calității. Acest decret stabilește, în special, tehnicile de fabricație, locul de fabricație și proveniența materiilor prime care permit să fie utilizate referințele geografice menționate anterior.”

15. Decretul nr. 88-194 precizează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească produsele, materiile prime și metodele lor de fabricație pentru a beneficia de indicațiile care fac referire la munte sau la o anumită zonă geografică.
16. În conformitate cu articolul 2 din acest decret, zona geografică de producție, creștere, îngășare, abatorizare, prelucrare, fabricație, rafinare și condiționare a produselor în cauză, precum și locul de proveniență a materiilor prime utilizate la fabricarea produselor transformate trebuie să fie situate în zonele de munte definite în condițiile prevăzute la articolele 3 și 4 din lege.
17. Articolul 3 din Decretul nr. 88-194 prevede excepții de la articolul 2. Rezultă că obligația de proveniență din zonele de munte nu se aplică materiilor prime care, din motive naturale, nu sunt produse în zonele respective și că locul de abatorizare a animalelor, care intră în procesul de fabricare a produselor din carne transformate și locul de abatorizare și ambalare a cărnii vândute în stare proaspătă pot să nu fie situate în zonele de munte definite la articolele 3 și 4 din Legea nr. 85-30.
18. În conformitate cu articolul 4 din Decretul nr. 88-194, produsele în cauză trebuie să fie produse, preparate sau elaborate prin respectarea procedeelelor de fabricație stabilite în decretele comune ale ministrului Agriculturii și ministrului pentru protecția consumatorului, adoptate în urma avizului Comisiei Naționale pentru Etichetare și al comisiilor regionale pentru produsele alimentare de calitate.
19. Articolul 5 din Decretul nr. 88-194 prevede că „autorizația de a utiliza indicația «proveniență munte» sau orice referință geografică specifică zonelor de munte este emisă prin decretul comun al ministrului Agriculturii și al ministrului responsabil cu protecția consumatorului, după avizul Comisiei regionale pentru produse alimentare de calitate”. De asemenea, acesta prevede că „beneficiarul autorizației trebuie să aplice pe produsele sale un semn distinctiv menționat de ministrul agriculturii”.
20. Intervenienții din procedura înaintea Curții și, în special, inculpații, guvernul francez și Comisia și-au exprimat opinia cu privire la calificarea reglementării naționale în cauză.
21. Inculpații susțin că sunt prea laxe și prea flexibile condițiile care trebuie să fie îndeplinite pentru utilizarea denumirii „munte” pentru ca aceasta să fie considerată o indicație geografică în sensul articolului 2 din Regulamentul nr. 2081/92. Această denumire nu este justificată de calitățile intrinseci ale produselor; este vorba doar despre o mențiune informativă care face referire la o formă de relief caracterizată de o altitudine mai mare sau mai mică. Termenul este pur descriptiv, generic și nedefinit. Inculpații adaugă că scopul real al reglementării naționale este să asigure un debușeu pentru produsele care provin de la munte, rezervându-le o protecție printr-o denumire comercială.
22. Guvernul francez observă că denumirea „munte” se înrudește mai degrabă cu o denumire de calitate decât cu o indicație de proveniență. Acesta subliniază că acele condiții obiective și destul de stricte referitoare la prepararea și fabricarea produselor alimentare care ar putea purta pe etichetă mențiunea „munte” indică faptul că scopul reglementării este să garanteze consumatorului, prin această mențiune, respectarea anumitor cerințe referitoare la calitatea produselor. Condițiile impuse la articolul 2 din Decretul nr. 88-194 vizează, în special, să asigure consumatorul că produsul care poartă denumirea „munte” prezintă efectiv calitățile asociate de consumator cu produsele care provin din zonele de munte. Reglementarea națională subordonează, prin urmare, acordarea autorizației de

utilizare a denumirii caracteristicilor intrinseci ale produselor. În fapt, este vorba despre o reglementare care vizează să asigure informarea exactă a consumatorului, dorind, în același timp, să promoveze produsele care provin din zonele de munte.

23. Comisia împărtășește, în esență, opinia guvernului francez referitoare la calificarea reglementării naționale. Conform acesteia, denumirea „munte” poate fi asimilată unei simple indicații de proveniență, care, având în vedere dispozițiile Decretului nr. 88-194, constituie o etichetă de calitate care vizează să promoveze produsele din zonele montane, această origine fiind de natură să facă produsele mai atractive pentru consumatori.

Regulamentul nr. 2081/92

24. Având în vedere că prin întrebarea adresată se dorește să se stabilească dacă acest regulament se opune aplicării unei reglementări naționale precum cea care face obiectul prezentelor cauze, este necesar să se amintească obiectivul și dispozițiile principale ale acestuia.

25. Regulamentul nr. 2081/92 afirmă, la al șaptelea și al nouălea considerent:

- că practicile naționale de punere în aplicare a denumirilor de origine și a indicațiilor geografice sunt diferite; că este necesar să se aibă în vedere o abordare comunitară; că, de fapt, un cadru al normelor comunitare care privesc un regim de protecție va permite dezvoltarea indicațiilor geografice și a denumirilor de origine, având în vedere că acest cadru va garanta, printr-o abordare mai uniformă, condiții de concurență loială între producătorii produselor care beneficiază de aceste mențiuni și că acesta va crește credibilitatea produselor respective în ochii consumatorilor;
- că sfera de aplicare a regulamentului se limitează la anumite produse agricole și alimentare pentru care există o legătură între caracteristicile produsului agricol sau alimentar și originea sa geografică.

26. În temeiul articolului 2 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2081/92, se înțelege prin

„a) «denumire de origine»: numele unei regiuni, al unui loc specific sau, în cazuri excepționale, al unei țări, utilizat pentru descrierea unui produs agricol sau alimentar:

– originar din această regiune, loc specific sau țară, și

– a cărui calitate sau caracteristici sunt în mod esențial sau exclusiv datorate unui anumit mediu geografic care să cuprindă factorii naturali și umani și a cărui producție, prelucrare și preparare au loc în zona geografică delimitată;

b) „indicație geografică” numele unei regiuni, al unui loc specific sau, în cazuri excepționale, al unei țări, utilizat pentru descrierea unui produs agricol sau alimentar:

– originar din această regiune, loc specific sau țară, și

– a cărui calitate sau caracteristici sunt în mod esențial sau exclusiv datorate unui anumit mediu geografic care să cuprindă factorii naturali și umani și a cărui producție și/sau prelucrare și/sau preparare au loc în zona geografică delimitată”.

27. Articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2081/92 prevede că „Pentru a putea beneficia de o denumire de origine protejată (DOP) sau de o indicație geografică protejată (IGP), un produs agricol sau alimentar trebuie fie conform unui caiet de sarcini”. Din alineatul (2) de la aceeași dispoziție rezultă că respectivul caiet de sarcini include, în special, „elementele care justifică legătura cu mediul geografic sau cu originea geografică, în sensul articolului 2 alineatul (2) literele (a) sau (b), după caz”.
28. În temeiul articolului 8 din regulamentul, „Mențiunile DOP, IGP sau mențiunile tradiționale naționale echivalente nu pot figura decât pe produsele agricole sau alimentare conforme cu regulamentul”.
29. Conform articolului 13, denumirile, înregistrate de Comisie, sunt protejate, în special, împotriva utilizării comerciale directe sau indirecte a unei denumiri înregistrate referitoare la produsele care nu sunt acoperite de înregistrare, în măsura în care aceste produse sunt comparabile cu cele înregistrate sub această denumire sau în măsura în care această utilizare permite exploatarea reputației denumirii înregistrate.
30. Articolul 13 alineatul (2) dispune că statele membre pot, cu toate acestea, în cazul respectării anumitor condiții, să mențină măsurile naționale care autorizează utilizarea expresiilor prevăzute la alineatul (1) litera (b) pentru o perioadă de cel mult cinci ani de la data publicării prezentului regulament.
31. Astfel, din Regulamentul nr. 2081/92 rezultă că protejarea denumirilor de origine și a indicațiilor geografice presupune o înregistrare, care impune ca produsele în cauză să îndeplinească cerințele regulamentului, în special cele referitoare la legătura directă între calitate sau caracteristicile produsului pentru care este solicitată autorizația și originea sa geografică specifică.
32. Intervenienții din procedura în fața Curții observă că reglementarea națională în cauză în acțiunile principale nu supune autorizația de utilizare a denumirii „munte” unei astfel de legături, astfel încât denumirile pe care aceasta le protejează nu corespund niciunei definiții de la articolul 2 din Regulamentul nr. 2081/92.
33. Conform inculpațiilor, rezultă că acest regulament se opune aplicării reglementării naționale în cauză. Aceștia consideră că un stat membru nu mai poate permite ca un produs să beneficieze de o indicație de proveniență, care nu este justificată de regulament.
34. Guvernul francez și Comisia consideră, în schimb, că o reglementare precum cea care face obiectul acțiunilor principale, având în vedere că nu intră sub incidența sferei de aplicare a Regulamentului nr. 2081/92, nu contravine acestuia.
35. În această privință, este necesar să se constate că o reglementare națională precum cea în cauză în acțiunile principale, care stabilește condițiile de utilizare a denumirii „munte”, pentru produsele agricole și alimentare, nu poate fi considerată ca acoperind o denumire de origine sau o indicație geografică în sensul Regulamentului nr. 2081/92. Denumirea „munte” are un caracter mai degrabă general, care depășește frontierele naționale, în vreme ce, conform articolului 2 din Regulamentul nr. 2081/92, trebuie să existe o legătură directă între calitatea sau caracteristicile produsului și originea sa geografică specifică.
36. Mai general, denumirea „munte” nu constituie nicio indicație de proveniență, astfel cum această noțiune a fost definită de Curte în jurisprudența sa privind articolele 30 și 36 din tratat. Într-adevăr, conform acesteia, o indicație de proveniență este destinată să informeze

consumatorul că produsul care poartă indicația respectivă provine dintr-un anumit loc, dintr-o anumită regiune sau țară (Hotărârea din 10 noiembrie 1992, Exportur, cauza C-3/91, Rec., p. I-5529, punctul 11).

37. În aceste condiții, este necesar să se constate că, astfel cum au observat guvernul francez și Comisia, o reglementare națională, precum cea care face obiectul acțiunii principale, care se limitează să ofere o protecție generală unei denumiri care evocă în mintea consumatorilor calități legate în mod abstract de proveniența produselor din zone de munte, este prea îndepărtată de obiectul material al Regulamentului nr. 2081/92 pentru ca acesta să se opună menținerii unei astfel de reglementări.
38. În această privință, nu are importanță dacă reglementarea națională în cauză protejează nu numai denumirea generală „munte” ca atare, ci și, conform aceluiași condiții, referințele geografice specifice zonelor de munte, precum referința „Monts de Lacaune”.
39. Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 30 din concluziile sale, deși referința „Monts de Lacaune” desemnează o zonă specifică de munte și că, în consecință, ar putea face obiectul unei înregistrări în temeiul Regulamentului nr. 2081/92 dacă legăturile între caracteristicile produsului în cauză și această zonă ar îndeplini cerințele regulamentului, astfel de legături nu sunt necesare pentru obținerea autorizației de utilizare a acestei denumiri în temeiul reglementării naționale în cauză. Se pare că reglementarea în cauză nu protejează acest tip de referințe geografice decât în măsura în care acestea sugerează o „origine montană” și nu în măsura în care acestea se referă la anumite zone de munte.
40. În consecință, este necesar să se constate că Regulamentul nr. 2081/92 nu se opune aplicării unei reglementări naționale, precum cea prevăzută la articolul 34 din Legea nr. 85-30 și de Decretul nr. 88-194, care stabilește condițiile de utilizare a denumirii „munte”, pentru produsele agricole și alimentare.

Articolele 30 și 36 din tratat

41. În ceea ce privește a doua parte a întrebării, guvernul francez și Comisia observă, cu titlu introductiv, că faptele din acțiunile principale se limitează la teritoriul național, dat fiind că urmărirea penală au fost inițiate împotriva unor resortisanți francezi și că acestea privesc produse franțuzești comercializate pe teritoriul francez. Conform guvernului francez, aceste urmăriri penale nu intră sub incidența articolelor 30 și 36, referitoare la libera circulație a mărfurilor între statele membre, astfel încât nu este necesar să se răspundă la întrebarea cu privire la compatibilitatea cu aceste dispoziții a unei reglementări naționale precum cea care face obiectul acțiunilor principale.
42. Această argumentație nu poate fi acceptată.
43. Într-adevăr, conform unei jurisprudențe constante (Hotărârea din 11 iulie 1974, Dassonville, cauza 8/74, Rec., p. 837, punctul 5), interdicția prevăzută la articolul 30 din tratat vizează orice reglementare comercială a statelor membre care poate constitui un obstacol, direct sau indirect, existent sau potențial, în fața comerțului intracomunitar.
44. Prin urmare, deși este adevărat că aplicarea unei măsuri naționale, care nu are nicio legătură efectivă cu importul mărfurilor, nu intră sub incidența domeniului de aplicare a articolului 30 din tratat (Hotărârea din 15 decembrie 1982, Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, cauza 286/81, Rec., p. 4575, punctul 9), această ultimă dispoziție

nu poate, cu toate acestea, să fie inaplicabilă pur și simplu pentru că, în cazul concret prezentat instanței naționale, toate elementele se limitează la interiorul unui singur stat membru.

45. Într-o astfel de situație, aplicarea măsurii naționale poate, de asemenea, să aibă efecte asupra liberei circulații a mărfurilor între statele membre, în special în cazul în care măsura în cauză favorizează comercializarea mărfurilor de origine națională în detrimentul mărfurilor importate. În aceste împrejurări, aplicarea măsurii, deși aceasta se limitează la producătorii naționali, creează și menține prin ea însăși o diferență de tratament între aceste două categorii de mărfuri, împiedicând, cel puțin potențial, comerțul intracomunitar.
46. În cazul de față, guvernul francez subliniază că legislația națională în cauză în acțiunile principale nu este aplicată de către autoritățile sale produselor importate din alte state membre. De la intrarea sa în vigoare în 1988, nu a fost inițiată nicio urmărire penală în ceea ce privește produsele importate din statele membre, care să poarte mențiunea „munte”. În aceste condiții, nu se poate susține faptul că reglementarea în cauză constituie în fapt o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative, în sensul articolului 30 din tratat. Cu toate acestea, guvernul francez recunoaște faptul că textul articolului 34 din Legea nr. 85-30 nu exclude explicit din sfera sa de aplicare produsele importate din alte state membre și că, în consecință, se poate emite ipoteza că produsele importate, care poartă mențiuni referitoare la munte, au fost introduse pe piață prin încălcarea reglementării în cauză, având în vedere că acestea nu au obținut autorizația vizată.
47. Guvernul francez adaugă că, în măsura în care aplicarea reglementării naționale poate constitui un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor, aceasta poate fi justificată din motive legate de protecția consumatorilor și loialitatea tranzacțiilor comerciale.
48. Având în vedere că guvernul francez a recunoscut faptul că reglementarea națională în cauză poate fi aplicată produselor importate din alte state membre, este necesar să se constate, în primul rând, că aceasta constituie un obstacol în calea schimburilor intracomunitare în sensul articolului 30 din tratat.
49. În continuare, este necesar să se observe că o reglementare precum cea care face obiectul acțiunii principale este discriminatorie în privința mărfurilor importate din alte state membre, în măsura în care aceasta rezervă utilizarea denumirii „munte” numai produselor fabricate pe teritoriul național și realizate din materii prime naționale (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 12 octombrie 1978, Eggers, cauza 13/78, Rec. p. 1935, punctul 25).
50. Rezultă din articolul 2 al Decretului nr. 88-194, precum și din articolele 3, 4 și 5 din Legea nr. 85-30 că, pentru ca un produs să beneficieze de denumirea „munte” sau de referințele geografice specifice zonelor de munte, producția, prepararea, fabricarea și ambalarea acestuia trebuie să fie efectuate în zonele de munte situate pe teritoriul francez. Prin urmare, este evident că reglementarea nu impune obligația ca produsele importate să îndeplinească cerințele de care este condiționată autorizația de a utiliza denumirea „munte”.
51. De asemenea, acordarea acestei autorizații este condiționată, în conformitate cu articolul 2 din Decretul nr. 88-194, de utilizarea, în momentul fabricării produselor transformate, unor materii prime care provin din zone de munte situate pe teritoriul francez. Conform dispozițiilor reglementării în cauză, produsele importate nu pot, prin urmare, să fie folosite la fabricarea produselor transformate care poartă denumirea „munte”.

52. Conform unei jurisprudențe constante, o astfel de reglementare națională, având în vedere că are un caracter discriminatoriu, nu poate să fie justificată decât, după caz, de unul din motivele enunțate la articolul 36 din tratat (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 17 iunie 1981, Comisia/Irlanda, cauza 113/80, Rec., p. 1625, punctele 8 și 11).
53. În cazul de față, trebuie să se constate că niciunul din motivele enumerate la articolul 36 nu permite justificarea reglementării în cauză. Într-adevăr, din rândul acestor motive, poate fi luată în considerare numai protecția proprietății industriale și comerciale și anume, în speță, protecția indicațiilor de proveniență. Din punctul 36 din prezenta hotărâre rezultă că denumirea „munte”, astfel cum este protejată de reglementarea națională în cauză, nu poate fi calificată ca o indicație de proveniență.
54. Prin urmare, este necesar să se răspundă la a doua parte a întrebării adresate că articolul 30 din tratat se opune aplicării unei reglementări naționale, precum cea prevăzută la articolul 34 din Legea nr. 85-30 și în Decretul nr. 88-194, care rezervă utilizarea denumirii „munte” exclusiv produselor fabricate pe teritoriul național și realizate din materii prime naționale.
55. În aceste condiții, nu este necesar să se examineze întrebarea privind problema stabilirii dacă și, după caz, în ce condiții, o reglementare națională similară legislației franceze în cauză, dar care nu presupune o discriminare împotriva produselor importate din alte state membre, ar putea fi conformă cu cerințele de la articolele 30 și 36 din tratat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

56. Cheltuielile efectuate de guvernele francez, elen și italian, precum și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a cincea),

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Cour de Cassation din Franța, prin hotărârile din 3 octombrie 1994, declară:

- 1) Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului din 14 iulie 1992 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare nu se opune aplicării unei reglementări naționale, precum cea prevăzută la articolul 34 din Legea nr. 85-30 din 9 ianuarie 1985 și de Decretul nr. 88-194 din 26 februarie 1988 care stabilește condițiile de utilizare a denumirii „munte”, pentru produsele agricole și alimentare.**
- 2) Articolul 30 din Tratatul CE se opune aplicării unei reglementări naționale, precum cea prevăzută la articolul 34 din Legea nr. 85-30 și în Decretul nr. 88-194, care rezervă utilizarea denumirii „munte” exclusiv produselor fabricate pe teritoriul național și realizate din materii prime naționale.**

Moitinho de Almeida

Puissochet

Gulmann

Wathelet

Edward

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 7 mai 1997.

Grefier
R. Grass

Președintele Camerei a cincea
J. C. Moitinho de Almeida